

Kantáta a szabadságról

Szegedi komponista bemutatója — Gershwin emlékműsor

Már önmagában a tény sem lebecsülendő, hogy a művészeti élet sátoros ünnepnapjaiban dúsuló ideai esztendőben akadt együttes Szegeden, mely a szimfonikus dzsessz világhírű képviselőjére, George Gershwinre emlékeznél helyet szorított a hangversenynaptárban. A 30 esztendeje meghalt amerikai komponista életműve sok tekintetben rokon fogantatású a mi Bartók Bélánk munkásságával, róla emlékezni az egyetemes zenekultúra fontos fejezetének idézése, annak a művészeti forradalomnak, mely modern zenei anyanyelvű emelte a folklórt.

A Szegedi Ifjúsági Ház fiatal, mindössze egy esztendeje működő művészegyüttese — zenekara, a dr. **Hulin István—Nyitrai Endre—Szaniszló János** dzsessz-trió és a Radnóti gimnázium női kórusa — **Joó Ete dirigál**ásával vállalkozott a Gershwin-repertoár legmarkásabb darabjainak kiválasztására. A **Porgy and Bess** bölcsődalát szimfonikus zenekari és dzsessz-feldolgozásban, részletet az **Egy amerikai Párizsban** című impresszióból, Gershwin első sikerszámát, a **Hattyúcskát** szólaltatták meg, sőt a tehetséges **Paku István** zongorajátékával a **Kék rapszódia**val is megpróbálkoztak — a szép számú fiatal közönség zajos öröme-re.

A műsor első részében új szegedi zenemű hangzott el. A **szabadság hajnalán** címmel **Bede Anna** versére **Joó Ete** írt ének-zenekari kantátát, melyet a szerző vezényletével mutatott be az együttes. Az előadásból kitetszően zenekari anyagában zömmel fűvösokra hagyatkozó mű

bátran keresi a kifejező-forma olyan határait is, ahol a szó — vers, szavalókórus — veheti át a muzsika szerepét. A hagyományos és avantgarde dilemmája csak pillanatokra kísért, **Joó Ete** találmányon ismerte fel a tömegkórus öntörvényének korlátozott lehetőségeit, s komponálási kedvét inkább a dallamosság, a melódianak jegyezte el. Az ének-karra kisugárzó figyelem látványos, tömör zengésű unisonókban fogalmazza meg a szabadság, békevágy demonstrációját, ám ugyanakkor mostohán árnyékban felejt a művebb, levegősebb hangszerezést. Ami olykor fárasztóan zsúfolt, nyommasztó hatást kelt. Mindehhez persze hozzá kell tenni: a kantátát valószínűleg együttesének méreteire, képességeire szabta, ami természetesen pedagógiai szempontú patentokat igényelt. bizonyos technikai, kifejezésbeli megkötöttségeket követelt. A szabadság hajnalán komponálása, az Ifjúsági Ház művészegyüttesének közreműködése így is Szeged zenei életének figyelemre-méltó nyeresége.

N. I.

Kié az elégtelen?

Minőségi üzlet — minősíthetetlen építés

A szegedi Széchenyi tér egyik legforgalmasabb pontján, a villamos megállókkal szemben új üzletelhelyiség bocsátja faragják, illetve csak faragcsálják.

Dicséretes elhatározás

A jó nevű Minőségi Cipőgyár dicséretes elhatározása válik majd valóra a leendő üzletelhelyiségben. A gvéraiban készített szép női cipőket kínálhatja eladásra a szegedi és a környékbeli vásárlóknak.

Van valami probléma? — kérdezhetnek ezek után. Hiszen a vállalat elhatározása nem csupán megértésre, hanem egy főnyereménynek is beillő üzletelhelyiségre lelt Szeged belvárosában.

De lássuk csak sorjában a dolgokat! A cipőgyáriak megrendelték az átalakítás terveit. Az elkészült, ki is fizették. Kerestek építőipari vállalatot, amely elvégzi a kívánt munkát. A Szegedi Építőipari Vállalat igent mondott. A beruházó annak rendje és módja szerint a bankban folyószámlát nyitott 700 ezer forint erejéig. Az építőmunkások ez év

angusztusának végén hozzá-láttak az átalakításhoz. Most aztán „minden oké” — mondhatnák, sőt talán már készen is vannak az átalakítással. Dehogy vannak készen. A megváltozott szólas-mondás érvényesül: „Lassú munkához idő kell”

A süllyesztőbe került brigád

Vissza kell kanyarodni a kezdéshez. Az építőipari vállalat elpanaszolta bűjábaját a cipőgyári vezetőknek. „Kevés a munkásuk” — s az eleve is maratonira szabott határidő, hét hónap (!) így veszélyben forogott.

Az építőipar javaslattal fordult a megrendelőhöz: dolgozzék a cipőgyárban egy kiváló kőműves brigád, engedje át őket a Minőségi Cipőgyár a Szegedi Építőipari Vállalathoz. A cél érdekében beleegyeztek. A brigád megkapta a munkakönyvét és áthelyezéssel az építőiparhoz került. Másnap megjelentek a Széchenyi téri üzletelhelyiségben, hogy munkához látnak. Dolgoztak, dolgoztak, de hol ilyen anyag, hol olyan

anyag hiánya zavarta őket. Moráljuk nem engedte, hogy szó nélkül hagyják helyzetüket. S persze a borítékjuk is laposabb lett.

Erre föl áthelyezték őket egy másik szegedi építkezésre. Ott is megmutatták, hogy mit tudnak és egyenletes magas teljesítés fémjelzte munkájukat. Aztán, hogy a keresetek miatt-e, vagy más miatt kollektívan kiléptek a vállalatból és elemek állítólag egy termelőszövetkezeti építő szervezethez. Akár így, akár úgy, egy kitűnő brigád a süllyesztőbe került, s nem segítheti elő munkájával azt a célt, amelyet eredetileg szolgálniok kellett volna.

Meddig nyújtózkodjunk?

A válasz igen egyszerű: ameddig a takaró ér. Ezt a mondást akár törvénynek is el lehet fogadni bizonyos szituációkban. Először is: miért kell majd egy esztendő ahhoz, hogy átalakítsanak már meglévő boltelhelyiséget? Ennyi idő normális körülmények között — optimális létszám, anyag és így tovább — akár egy húszemeletes épület elkészítéséhez is elegendő. Másodszor: ez esetben már eleve tudták, hogy nem reális a vállalat, hiszen az meghaladja az építőipari vállalat kapacitását.

Úgy érzem itt van a lényeg. S ebben megerősített a Szegedi Építőipari Vállalat igazgatója is, aki elmondta, hogy 43 milliós kapacitásukon felül körülbelül 7 milliós munkát végeznek el az esztendő végéig. A tervüket talán teljesítik, de nem teljesítik vállalásukat, ígéretüket. Az igazgató azt mondja: a meglévő létszámmal nem képesek többet produkálni.

Akkor miért vállalták? „Hogy neve legyen a gyerekeknek elvállaltuk.” Sajnos nem lehet elmarasztalni egy értelműen a kivitelező vállalatot sem, mert legtöbb esetben oly erős a „kapacitáslás”, hogy bele kényszerítik az építő vállalatokat az irreális szerződések megkötésébe.

A nyílt beszéd célravezetőbb, mint az ilyenfajta büjőcskázás. Adjának embert, akkor talán. Adtak embert. Most: szerezzenek anyagot, akkor talán. Szerettek anyagot is. Ott van az anyag. Nincsen elegendő ember, aki dolgozzon az üzletelhelyiségben. Akik oda járnak, azok is lassan haladnak. A bizonyítvány elégtelen. De kié az elégtelen?

Gazdag István

Megjelent a Tisza új kötete

Megjelent a Szegedi József Attila Tudományegyetem Tisza-kutató munkaközössége kiadványsorozatának ezévi, sorrendben immár harmadik kötete **dr. Kolosváry Gábor** professzor szerkesztésében, **dr. Bodrogközy György és dr. Horváth Andor** társszerkesztők közreműködésével. A német és angol nyelvű közlemények a Tisza életének minden fontosabb területéről tájékoztatnak, több mint száz oldal terjedelemben.

Az idei szám a hidrobiológia területéről, elsősorban a Szolnok és Mártély környéki Tisza-holtágak algavegetációjáról, **dr. Uherkovich Gábor** tollából nyújt áttekintést. A kevesek által ismert tiszakürti arborétum zuzmófajairól **dr. Gallé László** írása tájékoztat. Az Al-pár melletti ősi lápterület ritkaságszámba menő sasos-vidrafűves társulásairól **dr. Bodrogközy György** ad elemzést.

A zoológiai témájú tanulmányok sorát **dr. Bába Károly** írása nyitja meg. A fiatal kutató tanulmánya a

Munkával rövidített esztendő

Ismeretes, hogy ez év tavaszán kerekén 77 napon át folytatott megfeszített árvízvédelmi munkát területén az Alsótiszavidéki Vízügyi Igazgatóság. Éves termelési terve 83 millió forintot ölelt fel. Félő volt, hogy az ár-és belvízvédekezés miatt a 7—8 hónap nem lesz elégséges termelési tervük maradtalan teljesítésére.

Az igazgatóság dolgozói annak idején a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójára tettek munkafelajánlást, hogy a tervet a várható igen nehéz körülmények között is teljesíteni fogják.

Felajánlásuk sikerrel járt: éves termelési tervüket az esztendő lezárása előtt mintegy 20 nappal teljesítették.

A tizenegyedik lakásszövetkezet Szegeden

Tegnap, kedden délután a November 7. Művelődési Otthonban megalakult Szegeden a tizenegyedik lakásszövetkezet a Tolbuhin sugárút 53—55. szám alatt épült, illetve épülő 111 lakásra. A lakásszövetkezet megalakulása, majd az alap-szabály megállapítása és jóváhagyása után megválasztották az új lakásszövetkezet igazgatósági és felügyelő bizottsági tagjait. Az első épület 36, két és fél, két, illetve egyszobás lakásokkal már elkészült, s a napokban beköltözhetnek az új lakók. A másik épület lakásaiba jövő év első felében költözhetnek be.

Hangverseny a Nyugdíjasházban

Hétfőn este a Roosevelt téri nyugdíjas ház lakói részére a Szegedi Nemzeti Színház művészei az Országos Filharmónia közreműködésével nívós és hangulatos hangversenyt rendeztek. A műsoron Puccini, Verdi, Nikolaj műveiből operariákat, Strauss, Lehár, Kálmán, Kacsóh népszerű operett-dalait, majd pedig hangulatos Dankó-nótákat adott elő **Berdál Valéria, Gregor József, Gyimesi Kálmán és Réti Csaba**, a tőlük megszokott kitűnő előadásban. A zongorakíséretet **Várady Zoltán** látta el.

Amilyen szeretettel és önzetlenségrel jó szívvel kedveskedtek a művészek hallgatóiknak, olyan lelkes tapsal és ünnepléssel viszonzták a nyugdíjas ház lakói a kiváló előadást.

J. I.

Új könyvek

Vietnam művészete

„Ez a könyv azért készült, hogy gyönyörködtesen és tájékoztasson” — ezzel a mondattal kezdődik **Patkó Imre** bevezető tanulmánya a **Corvina** kiadónál most megjelent **Vietnam művészete** című albumban. A gyönyörködésbe azonban szorongás és óhatatlan szomorúság is vegyül, amikor a különleges művészi alkotásokról készült táblákat nézegetjük. Mert ott, ahol ezek az alkotások évszázadokkal ezelőtt készültek és napjainkig fennmaradtak hirdették egy kis nép életörömet, művészetgazdagságát, ott most veszélyben az élet, veszélyben a legdrágább érték, az emberek élete, de veszélyben vannak évszázadok kulturális kincsei is.

Ez a szomorú aktualitás hívja fel külön is a figyelmet **Patkó Imre** újságíró és **Rév Miklós** fotóművész vietnami tartózkodásának és tanulmányainak kötetbe foglalt eredményére, amely a vietnami művészettörténet-szek és régészek útmutatásai segítségével egy eddig számunkra csaknem ismeretlen

művészet értékeit, alkotásait tárja fel. A kötetet közel 200 kitűnő fényképfelvétel, többségükben egész oldalas táblakép illusztrálja, bemutatva a vietnami nép több mint két évezredre visszanyúló művészetét. Elénk tárulnak az időszámításunk előtti II.-I. századból bronzfigurák, dobok, művészeti formálású használati tárgyak éppúgy, mint ismeretlen korú mázas cserepek, templomok, valamint az elmúlt századok mázas porcelán készítményei, kőfaragások, agyaszobrok, különféle népi papírfestmények, a világhírű selymfestmények és a még világhírűbb lakfestészet remekai, amelyben Vietnamban kívül egyedül Japán ért még el hasonlóan kimagasló eredményeket.

Nemcsak gazdag művészettörténeti ismeretanyag ragad meg bennünket ez a kötet, de bepillantást enged a ma élő vietnami művészek törekvéseibe, művészeti egyéniségébe is. Nem lehet megfoghatóság nélkül nézni **Diep Minh Chau**, az egykori félrehúzódo, „elefántcsont-toronyba” zárkózott, de később, népe szenvedéseit látva, partizánná lett művész festményét **Ho-si Minh és az ifjúság** címmel. E képet tiltakozásul az imperialisták támadásával szemben és harcra buzdításul honfitársai számára: saját vérével festette meg.

A kötet — a művészi felvételek és a tartalmas tanulmány. magyarázó szöveg — valóban magasrendűen gyönyörködtet és tájékoztat. De ezzel együtt szavak nélkül is felhívás: az alkotó ember védelmére minden barbársággal szemben.

Krimi az osztályfőnöki órán

Egy pedagóguskollégámnak szilárd, évek óta hangoztatott meggyőződése, hogy a bűnözések, főként a fiatalok bűnözéseiket nem csupán társadalmi körülményekben kell keresni. A bűnözések nagyon fontos oka, vagy legalábbis előidézője, szerinte, hogy könyvek, filmek, újságok és a televízió bűnügyi riportjai, bűnügyekről szóló részletes tudósítá-

sok szinte receptet adnak ahhoz, hogyan kell bűnözni.

A betiltás nem segít

El lehet gondolkodni ezen a meggyőződésen. Különösen akkor, ha még egy érdekes rendőrségi tapasztalattal is összevetjük. Ha nem is törvényszerűen, de előfordult már, hogy megszáporodott egy-két alkalommal az autópályaok száma, amikor a televízióban, vagy a moziban olyan filmet vetítettek, amelyben autópálya fordult elő. Főként, ha a film hosszabb és „szakszerűen” azt is bemutatta, hogyan bonyolították le a tetteseket. Azt mondják, egy-egy ilyen film után a rendőrség felkészülten várja a károsult autótulajdonosok bejelentéseit.

Az idézett kolléga harcos apostola annak, hogy szüntessék be az említett műfajok publikálását. Ha rajta múlna, habozás nélkül írná alá a betiltó rendelkezést.

De hát a krimi igen sok embernek nyújt jó szórakozást, izgalmas élményt. Foszszuk meg ettől az embereket, és éppen a gonosztevők miatt? Nem hiszem, hogy ez lenne a helyes megoldás. Bűnözők akkor is lennének.

A rendőrség közbeszól

A hagyományos módszerek mellett sok új van kialakulóban. Ezek közül egy igen hatásosat most alkalmaz első ízben a megyében és Szegeden is a rendőrség. Két filmet vetítenek a középiskolásoknak osztályfőnöki órákon. A rendőrség közbeszól című és a Teenager-partyt. Utána a filmekből levonható tanulságokat rendőrtisztok még kiegészítik a valóságban is elkövetett bűnügyek következményeinek ismeretével.

Ez az ugyanis, amiről sok krimi nem beszél. Gyakran csak a bűn előkészítéséről és kivitelezéséről esik szó bennük, de azt nem részletezik, hogy mi van utána, mi történik akkor, amikor megérkezik a helyszínre a rendőrautó, és működésbe lép egy óriási apparátus. Pedig ennek ismerete alaposan csökkentheti a bűnözés „romantikáját”, lehűti a forró „fejeket”, akik kételkedés nélkül hitetik el magukkal: megúszom, nekem sikerülni fog.

Ezért nagyon hasznos a rendőrségnek ez az új ak-

cíója, amely egyébként pszichológiailag és pedagógiailag is igen jól van elgondolva.

A bűn után

A Teenager-partyt a közönség is láthatta. Ebből a filmből azt tanulhatják meg a fiatalok — s valóban erre reagálnak a legjobban, ezt jegyzi meg leginkább —, hogy milyen ostobaság politikai szélhámosoknak felülni, miattuk, általuk politikai bűnözővé válni, börtönbe kerülni. Fontos felismerés ez, jó szolgálatot tesz tehát a film: sok, esetleges tragédia megakadályozását teszi lehetővé.

A rendőrség közbeszól című csehszlovák riportfilm a közönséges bűnök, bűnözők világából meríti témáját. Szórakoztató, érdekes, vetekszik egy krimi izgalmasságával, a gyerekek feszülten figyelik. De nem kevésbé érdekli őket az sem, amikor a film részletesen bemutatja, mi következik a tett elkövetése után.

Hajnali két óra húsz perckor betörnek egy rádiós szaküzlet kirakatát. Az akcióban részt vevő fiatalok alapos munkát végeznek: minden mozdíthatót autójukba pakolnak, és elrobognak a zsákmányolt rádiókkal, magnókkal. De két perccel később már telefonál a szemben levő házban egy éber lakó, aki felébreszt a zajra, s öt perccel később már tud az ügyről a város szolgálatban álló rendőrsége. A technika a bűnözők hatására ellenfele: rádiók, telefonok, autók lépnek működésbe, a helyszínen a legkorszerűbb eszközökkel gyűjtik össze a nyomokat. Mire az óra háromat mutat, már gyűrűbe fogták a reménytelenül menekülő tolvajokat.

Mindenki ügye

Néhány hasonló történetből áll össze a film. Ezekben jól elszórakoznak a fiatalok, de közben fontos elveket tanulnak meg, szinte észrevétlenül.

Megtanulják többek között, hogy ma már nagyon hatásos eszközök állnak rendelkezésre a bűnösök lefűléséhez. De megtanulják azt is, hogy a bűn üldözése nemcsak a rendőrség feladata, hanem kötelessége és érdeke mindenki másnak is, mert például verekedő huligánok áldozatává bárki könnyen válhat.

Csontos Magda